

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКА ОБЛАСНА ДЕРЖАВНА АДМІНІСТРАЦІЯ
ВІДДІЛ З ПИТАНЬ ТУРИЗМУ І КУРОРТІВ
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОЛОГІЇ І ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ
В ДОНЕЦЬКІЙ ОБЛАСТІ
УКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ СТЕПОВИЙ ПРИРОДНИЙ
ЗАПОВІДНИК НАН УКРАЇНИ
ДОНЕЦЬКИЙ ІНСТИТУТ ТУРИСТИЧНОГО БІЗНЕСУ**

**НАУКОВІ І ПРАКТИЧНІ ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ
І ФУНКЦІОНУВАННЯ ТУРИСТИЧНИХ ЦЕНТРІВ
І ТЕМАТИЧНИХ ПАРКІВ**

**Матеріали V Міжнародної
науково-практичної конференції**

**27-28 травня 2005 р.
м. Донецьк**

ББК 75.81

Н 34 Наукові і практичні проблеми створення і функціонування туристичних центрів і тематичних парків: Матеріали V Міжнар. наук.-практ. конф. (Донецьк, 27-28 травня 2005 р.) / Донецьк. ін-т турист. бізнесу. – Донецьк, 2005. – 175 с.

Рекомендовано до публікації рішенням вченої ради ДІТБ.
Протокол № 4 від 13 травня 2005 р.

У збірнику подано матеріали аналізу і результати досліджень в галузі умов і чинників, що впливають на створення і функціонування туристичних центрів і тематичних парків. За тематикою розглянутих питань тези доповідей розподілені за чотирма напрямками: природні, соціальні, культурні та історичні передумови; нормативна база та інвестиційна привабливість; міжнародний досвід створення і функціонування туристичних центрів, наукове обґрунтування їх створення й облаштування.

ББК 75.81

Редакційна колегія: Президент Г.В. Кузьменко (голова), к.т.н., проф. В.Ф. Данильчук (заст. голови), д.т.н. Г.М. Алейнікова (заст. голови).

© Донецький інститут
туристичного бізнесу, 2005

комунікаційних технологій (реклама в мережі Інтернет, електронна торгівля туристичними послугами та ін.), підвищення рівня кваліфікації та інтелектуального потенціалу працівників.

Ефективним засобом оптимізації потоків туристичних продуктів, інновацій та кадрів у межах туристичних кластерів є впровадження системи логістики. Туристична логістика є інформаційно-управлінська діяльність, спрямована на скорочення витрат та узгодження в часі надання всіх складових комплексних туристичних послуг. Вона передбачає контроль та управління процесами, пов'язаними з виробництвом та реалізацією туристичних продуктів.

Виходячи із основних класифікацій кластерів, можна зробити висновок, що в Україні конкурентні та зрілі туристичні кластери знаходяться у стані зародження. Потенційними є туристичні кластери „Південне туристичне кільце”, „Севастополь-кластур”. На перспективу, у разі розробки та реалізації відповідних проектів створення туристичних кластерів, потенційними будуть кластери у Києві, Львові, Чернігівській, Закарпатській областях. Стратегічними туристичними кластерами, що мають відігравати істотну роль в економічному розвитку відповідних територій, є туристичний кластер історичних малих міст Західної України, кластер агро-екотуризму „Оберіг” (Хмельницька область), а також деякі інші, що мають бути створені у сфері сільського зеленого туризму на всій території України. До групи стабілізуючих відноситься туристичний кластер у Миргороді, який повинен диверсифікувати в регіоні економічну діяльність.

Горшеніна Л.В.

(Чернівецький національний університет)

МОЖЛИВОСТІ РОЗВИТКУ ТУРИСТИЧНОГО ТА ОЗДОРОВЧОГО БІЗНЕСУ НА БУКОВИНІ (НА ПРИКЛАДІ КІЦМАНСЬКОГО РАЙОНУ)

Буковина – це чарівний куточок України, який має багато можливостей для створення і розвитку туристичної та оздоровчої бази. На прикладі одного з районів Буковини – Кіцманського можна розглянути перспективи розвитку рекреаційно-туристичних, санаторно-курортних, лікувально-оздоровчих та інших видів рекреаційних ресурсів.

У межах району є понад 30 джерел лікувальних мінеральних вод, шість з яких мають світове значення за своїми унікальними властивостями. Дуже рідко зустрічається така сукупність природних умов, щоби в одному і тому ж регіоні існували три типи бальнеологічних вод: перший – сірководнева мінеральна вода високої концентрації – „Буковинська Мацеста”, яка має значні переваги над Кавказькою Мацестою (Сочі); другий – гідрокарбонатно – хлоридно – натрієва мінеральна вода типу "Єсентуки -4"; третій – хлоридно – натрієва мінеральна вода, що є аналогом "Миргородської" мінеральної води. Одним із них є Брусницьке родовище мінеральних вод поблизу с.Брусниця. Ще в 1967 р. на ба-

зі цього родовища була заснована обласна лікарня водного лікування. Досвід показав, що мінеральні води Брусницького родовища мають дуже високі цілющі властивості. Це – унікальні цілющі джерела, лікувальна ефективність яких становить 94,8%. Практично, в Брусниці можна вилікувати опорно-руховий апарат (особливо остеохондроз, ревматизм, артрит), шлунково-кишковий тракт (виразкову хворобу, гастрит, коліт та ентероколіт, гепатит, холецистит), захворювання нервової системи (невроз, неврастенію, мієліт, міопатію, радикуліт, поліневрит), захворювання статевих жіночих органів (хронічні запалення матки і придатків, особливо безпліддя), а також захворювання серцево-судинної системи (ішемічну, гіпертонічну та гіпотонічну хвороби, ревматизм, варикозне розширення вен, тромбофлебіт).

Таку оздоровчо-лікувальну базу просто необхідно вдало поєднати з використанням мальовничих ландшафтів природного чи природно-антропогенного середовища, пам'яток природи. Прекрасним пам'ятником природи є орнітологічний заказник „Лебедине озеро”, що розташоване в с. Чорторія. Екскурсії на озеро позитивно впливають на здоров'я, фізичну силу, настрій відпочиваючих. Чимало задоволення отримують відпочиваючі під час вилову риби в численних ставках на річках Совиця, Шубранець. Дуже перспективними є організація відпочинку на таких ставках, проведення змагань на кращого риболова, тощо. При цьому відбувається спілкування людини з природою без порушення водної екосистеми.

Для розвитку рекреаційно-оздоровчого туризму на Кіцманщині є значні природні ресурси. Частина з них вже використовується як зони відпочинку (урочище "Сосни" в с. Нижні Станівці, хутір "Брусенки" в с. Брусниця, "Чорторійські озера" в с. Зеленів, урочище "Стінка", с. Глиниця, хутір Користувата, правий берег р. Прут, урочище "Балта", лівий берег р. Прут), частина ще очікує інвестицій.

Чимало пам'яток історії, культури, архітектури можна включити до програми розвитку туризму даного регіону. Це, насамперед, пам'ятки культурної архітектури національного значення: Успенська церква 1453 р. (с.м. Лужани, найстаріша у буковинському краї), Миколаївська церква 1786 р. (с. Берегомет), церква Різдва Богородиці 1794 р. (с. Іванківці), що є характерними тільки для Буковини церквами "хатнього типу", Костянтинівська церква 1779 р. (с. Ошихліби – церкви гуцульської архітектурної школи), Успенська церква 1786 р. (с. Глиниця), Церква Різдва 1812 р. (с. Шипинці) – кам'яні церкви – зразки буковинської архітектури XVII – початку XIX ст. та інші; пам'ятник архітектури XIX ст. – палац Манеску; музей-садиба кіноактора Івана Миколайчука (с. Зеленів); численні споруди, пов'язані з життям композитора Володимира Івасюка (м. Кіцмань: будинок в якому народився, музична школа в якій навчався, пам'ятник).

Кіцманський район має всі передумови для розвитку та впровадження сільського чи "зеленого" туризму в даному регіоні, що підтверджено участю Кіцманського району у Всеукраїнській виставці-ярмарку "Українське село запрошує", на якій рекламувались можливості сільського туризму в районі. Робо-

та по розширенню списку бажаючих займатися сільським зеленим туризмом продовжується, що свідчить про значну перспективу розвитку туризму в регіоні.

Таким чином, можна стверджувати, що Кіцманський район має всі умови для успішного розвитку туризму і оздоровчої діяльності. Пріоритетним в розвитку туристичної галузі в районі слід вважати створення і розвиток великих об'єктів рекреаційного призначення – санаторіїв, туристичних баз, будинків відпочинку та ін. Бо тільки наявність їх спонукатиме розвиток сфери обслуговування. З цієї точки зору найбільш перспективною частиною території району є Запруття. Тому в “Програмі розвитку туризму в районі на 2002-2010 роки” зазначено ряд заходів щодо розбудови різного типу матеріальної бази туризму в селах Брусниця, Нижні Станівці, Чорторія. Зокрема в с.Брусниця передбачається створити бальнеологічний курорт на основі джерел мінеральних вод. Проводиться робота по залученню інвесторів до цієї справи.

Гулич О. І.

(Інститут регіональних досліджень НАН України, м. Львів)

ГІРСЬКОЛИЖНІ ТУРИСТИЧНІ ЦЕНТРИ: ПРОБЛЕМИ СТАНОВЛЕННЯ

Гірськолижний туризм – без перебільшення – найатрактивніша форма зимового відпочинку – набуває щораз більшої популярності й серед вітчизняних туристів. Темпи зростання прихильників зимового відпочинку в горах вражають: до 15-20 % щороку. Їхній спектр значно розширився: поряд із професіоналами і любителями-екстремалами відпочити в горах і покататися на лижах приїждять як досвідчені аматори гірськолижного відпочинку зі стажем, так і початківці – від дошкільнят до осіб у „поважному” віці. Стрімке зростання популярності гірськолижного туризму і набуття ним масовості ставить нові завдання розбудови гірськолижних туристичних центрів, вирішення ряду проблем, що мають місце у цьому сегменті туристичного ринку.

Ідеальним місцем для розвитку гірськолижного туризму в Україні є Карпатські гори, а для облаштування гірськолижних трас і спусків за найвищими світовими вимогами і стандартами – практично єдиним. Цьому сприяє наявність різних як за висотою, так і рельєфом гірських вершин (дуже часто він нагадує лижні курорти в горах Франції, Австрії, Італії), сприятливий для гірських лиж клімат, практична відсутність конкуренції у цьому виді туризму на вітчизняному ринку.

Здавалося б, такі потужні стимули мали б спричинити масову розбудову гірськолижних курортів і центрів, оновлення існуючих відповідно до сучасних стандартів і вимог. Проте цього поки що, на превеликий жаль, не спостерігається.

На сьогодні найбільш знаними зимовими курортами і місцевостями є

СОДЕРЖАНИЕ

СЕКЦИЯ I. ПРИРОДНЫЕ, СОЦИАЛЬНЫЕ, КУЛЬТУРНЫЕ И ИСТОРИЧЕСКИЕ ПРЕДПОСЫЛКИ СОЗДАНИЯ И ФУНКЦИОНИРОВАНИЯ ТУРИСТИЧЕСКИХ ЦЕНТРОВ И ТЕМАТИЧЕСКИХ ПАРКОВ

Алиева М.Т., Садиков Т.Б. Основные направления развития национального туризма.....	5
Блакберн А.А. Возможность создания туристических центров и туристических зон на территории объектов природно-заповедного фонда Донецкой области.....	7
Гетьман В.І. Трахтемирів – духовний центр екотуризму в Україні.....	11
Голояд Б.Я., Бакай Б.В. Використання приміських лісів і зелених зон міст і промислових центрів Прикарпаття для рекреації та туризму.....	13
Гонтаржевська Л.І. Роль туристичних кластерів при формуванні туристичних центрів.....	15
Горшеніна Л.В. Можливості розвитку туристичного та оздоровчого бізнесу на Буковині (на прикладі Кіцманського району).....	16
Гулич О. І. Гірськолижні туристичні центри: проблеми становлення.....	18
Данильчук В.Ф. Культурное и природное наследие Украины как основа создания национального турпродукта.....	20
Дядечко Л.П. Об'єкти культурної спадщини як передумови створення туристичних центрів.....	23
Жалене И., Швагжде Б. Каунасский ботанический сад как туристический объект привлечения туристов с ограниченными возможностями.....	25
Жалене И., Швагжде Б. Каунасский зоосад как объект привлечения туристов.....	26
Колеснікова Н.І. Аспекти розвитку туристичної діяльності в Україні.....	27
Коніщева Н.Й., Давиденко Л.І., Шинкаренко М.М. Координація питань розвитку туризму у Донецькій області.....	29
Костриця М. М. Перспективи створення туристичного кластера в Житомирській області.....	31
Новик Л.И., Кузин В.Ф. Некоторые аспекты воспроизводства природных, социально-культурных и исторических предпосылок развития региона Большая Ялта как туристического центра.....	34
Пенькова О.Б., Заблоцька К.В. Етнографічні музеї просто неба як осердя національної культурної спадщини.....	36
Подольская Л.Д. Особенности развития туристических центров.....	38
Полидович Ю.Б. Историческое обоснование создания тематического парка «Легенды Приазовья».....	39
Проскурняк М.М. Кам'янець-Подільський як центр туризму середнього Подністров'я: ландшафтно-архітектурний аспект.....	41
Сазонова М.В. Сфера культуры Донецкой области как основа для развития культурного туризма.....	43
Таишева И.М. Потенциал индустрии туризма Узбекистана.....	47
Татоли И.А., Покатилова Е.А., Кобзова С.Н. О возможности создания природного тематического парка на территории Донбасса.....	48
Хасанова Л.Г. Великий шелковый путь – путь диалога.....	50
Хлопяк С.В., Потугаревська М.О. Використання пам'яток замкової та фортифікаційної архітектури України у туристичній діяльності.....	52